

Vårt Falun

*Ett nytt
Falun
växer
fram*

*Alla får
del av
kulturen*

ÅRETS
KULTUR
KOMMUN
2015
FALUN

På två
hjul

MASSOR MED
EVENEMANGSTIPS

FALUN

/I detta nummer

Foto: L-G Svärd

”Det här är ett levande kulturarv med autentiska miljöer som är en jätteviktig del av Faluns identitet”

Årets kulturkommun. Sid 10–13

Foto: Peter Dahlkvist

Falun växer. Sid 6

Foto: Hansa Andersson

VM summeras. Sid 8

Foto: Kerstin Lundin

Res hållbart med cykel. Sid 14

Foto: Kerstin Lundin

Min vardag: Johan Sparring. Sid 18

Foto: Heidi Meaber

Kallt och gott vatten. Sid 22

FALUN

VÅRT FALUN GES UT AV FALU KOMMUN FYRA GÅNGER OM ÅRET. Ansvarig utgivare: Inger Klangebo, inger.klangebo@falun.se. Redaktör: Kerstin Lundin, kerstin.lundin@falun.se. Art direction och layout: Ryter kommunikationsbyrå. Tryck: MittMediaPrint. Distribution: Svensk Direktreklam. Frågor eller synpunkter på innehållet? Välkommen att mejla till redaktionen@falun.se eller ring 023-827 22. Nästa nummer: Vårt Falun nr 3-2015 kommer i din brevlåda i september/oktober. OMSLAGET, FOTO: Ulf Palm.

Under våren har Faluns skolor kunnat räknat hem flera pris och utnämningar. **Lugnetgymnasiet** tog hem fyra priser i finalen för unga forskare. Två **UF-företag** gick vidare till SM-final och på **Västra skolan** gick klass 8A till Sverigefinal i Teknikåttan medan klass 5B på **Östra skolan** gick till Dalafinal i klassikern Vi i Femman.

TEXT: Camilla Sandy

Framgångsrika elever

I FALUNS SKOLOR

Foto: Trons

■ **SKOLA/** – De kommunala skolorna i Falun håller en väldigt hög klass och kan i många fall jämföra sig med de bästa i landet. Det är jättekul att vi även får visa upp oss utanför Falun med den här typen av utmärkelser som sträcker sig över flera kategorier och åldrar, säger Jonatan Block, chef för barn- och utbildningsförvaltningen.

En av de bästa i landet

I den rikstäckande tävlingen Teknikåttan, som arrangeras av elva högskolor och universitet, lyckades Falu kommuns skolor strålande bra och knep hela fem av sex platser i regionfinalen. Klass 8A på Västra Skolan gick vidare till Sverigefinalen som avgjordes i slutet på maj. Väl där var konkurrensen tuff och klassens insats räckte inte för att tävla om topp tre-platserna men alla elever och läraren Amanda Gunnarfeldt var mycket nöjda.

– Vi är en av de elva bästa klasserna i hela landet och kan återvända både stolta och lyckliga till Dalarna, kommenterade Amanda Gunnarfeldt direkt efter finalen.

SM-final för unga företagare

Två företag från Falu kommuns gymnasium tog sig till SM-final i Ung företagssamhet i början av maj. Fanny Forselius

och Johanna Eriksson i kategorin Årets monter där de visade upp sin egentillverkade Mama's müsli som också kan användas till gröt, bröd och energibars. Och företaget Dalasvarvarna med Daniel Johansson, David Andersson, Simon Andersmats och August Hansols i kategorin Årets hantverk med sin egentillverkade ljusstake i det återvinningsbara materialet aluminium.

”De kommunala skolorna i Falun håller en väldigt hög klass och kan i många fall jämföra sig med de bästa i landet”

Jonatan Block

Fyra forskarpriser till Lugnetelev

I slutet på mars avgjordes Sveriges största naturvetenskapliga tävling för unga forskare på Tekniska museet i Stockholm.

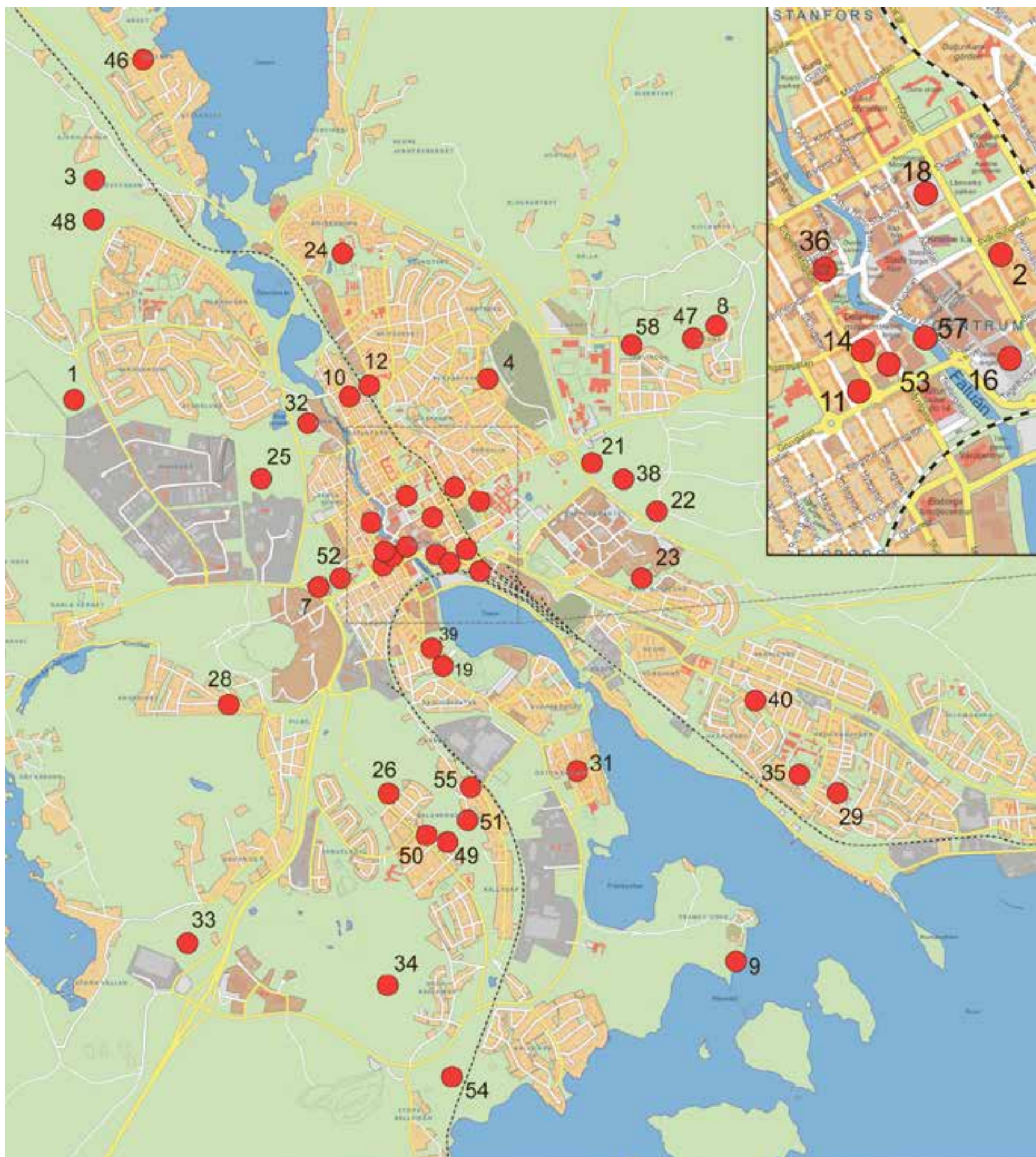
Tre duktiga elever, Magnus Östgren, Martin Lindblom och Ilona Chulati, på naturvetenskapliga programmet på Lugnetgymnasiet kvalificerade sig till finalen som bestod av en utställning med cirka 60 olika bidrag. Elevernas arbete granskades av ledande forskare vid flera stora universitet och de tre unga Falutalanger kom hem med fyra av totalt 17 priser: Martin Lindblom tog emot ett av de finaste priserna, Intel International Science and Engineering Fair, en veckas utställning och rundtur i USA, och priset Intel Excellence in Computer Science. Dessutom fick Ilona Chulati två meriterande priser.

Dalafinal för 5B på Östra skolan

I den klassiska tävlingen Vi i Femman utmärkte sig klass 5B på Östra skolan som tog sig hela vägen till den lokala finalen i februari. Alla tre femteklasserna på Östra gjorde bra ifrån sig och 5B och C tog sig direkt till kvartsfinalerna i Radio Dalarna medan 5A hamnade precis utanför. Väl i Dalafinalen fick Östras 5B se sig slagna av Djuråsskolan men rektor Ingrid Stenvall är mer än nöjd med skolans insatser.

– I slutänden gjorde alla tre klasser i årskurs 5 fantastiskt bra ifrån sig även om det inte räckte hela vägen. De fina resultaten beror till stor del på våra oerhört professionella pedagoger som är fokuserade på sitt uppdrag och lyfter eleverna. Samtidigt är de duktiga på att knyta an och bygga relationer med barnen vilket vi ser tydligt i våra trygghetsenkäter. Det är inget som syns i Vi i Femman men är en grundläggande del i att eleverna kan prestera så bra som de gör, säger Ingrid Stenvall. ■

Mycket på gång i Falu

kommun

Här kan du se alla *aktuella planer och byggprojekt* i Falu kommun. Mer information hittar du på falun.se. Har du frågor är du välkommen att kontakta miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen, tfn 023-830 00.

/Planer

- 1 Ingarvet.** Planläggning för utökning av Ingarvets industriområde.
- 2 Svärdsjögatan.** Planläggning för bostäder
- 3 Herrhagen-Björklunden.** Planläggning för småhustomter.
- 4 Tallbacksvägen.** Planläggning för bostäder.
- 7 Hanröleden.** Planläggning för omvandling av f.d. DD:s lokaler till livsmedelsbutik.
- 8 Högboområdet.** Planläggning för nya bostäder på Högbo.
- 9 Främby Udde resort.** Planändring för bl.a. hotell.
- 10 Östanfors.** Områdesbestämmelser för trädstadsdelen.
- 11 Kv Teatern.** Planläggning för bostäder.
- 12 Norra Järnväggsgatan.** Planläggning för bostäder.
- 13 Västra Hosjö.** Planläggning för trafikplats och cykelväg.
- 15 Jugansbo i Vika.** Planläggning för småhustomter.
- 16 Kv Gamla Bergsskolan.** Utveckling av kvarteret med kopplingar till Södra centrum.
- 18 Kv Posten.** Planläggning för bostäder.
- 21 Nordvästra delen av Myran.** Planläggning för olika verksamheter inför kommande byggnation.
- 22 Myran.** Planläggning för verksamhetsområde på Myran.
- 23 Kungsgårdsvägen.** Nytt bostadsområde.
- 24 Britsarvsskolan-Tegelbruksskolan.** Planläggning för vårdboende m.m.
- 25 Syrafabriksområdet.** Planläggning för nya verksamheter.
- 26 Zinkstigen/Nedre Gruvrisv.** Planläggning för småhustomter.
- 28 Krondiket.** Planläggning av del av Krondiksvägen.
- 30 Lingshedsskolan m.m.** Planändring.
- 31 Östra Främby.** Planläggning för bostäder.
- 32 Born.** Fördjupad översiktsplan.
- 33 Västra Tallen.** Planläggning för verksamhetsmark.
- 37 Kv Rödbro.** Planändring för bostäder.
- 42 Stabergsviken.** Planläggning för småhusområde.
- 46 Gullnäsgrården.** Planläggning för småhus.
- 54 Stora Källviken.** Planläggning för småhus.
- 55 F.d. Sankt Örjans kapell.** Planändring för verksamheter.
- 56 Sundborns centrum.** Planändring bostäder och lokaler.
- 58 Lugnet, norr om Järlinden.** Planläggning för lodgeboende.

/Byggprojekt

- 5 Vasagatan.** Byggnation av ambulansstation.
- 6 Parkgatan.** Ombyggnation av Böndernas hus till bostäder.
- 14 Kv Västra Falun.** Nybyggnad av flerbostadshus.
- 17 Resecentrum.** Nytt Resecentrum och ny Knutpunkt byggs i Södra centrum.
- 19 Sturegatan norr om Kopparvallen.** Byggnation av bostäder.
- 20 Mjölnarvägen.** Ombyggnad av bostadshus.
- 29 F.d. Hälsingårdsskolan.** Rivning av delar av f.d. skolan. Nybyggnad av vård och omsorgsboende.
- 34 Lilla Källviken.** Utbyggnad av gator och försäljning av småhustomter 2015 samt nybyggnad av parhus och förskola.
- 35 Vandravägen.** Nybyggnad av 5 parhus.
- 36 Polishuset.** Ombyggnation.
- 39 Myntgatan.** Utbyggnad av skola.
- 40 Kopparvägen.** Nybyggnad av gruppboende.
- 43 Jädraås vindkraftspark.** Etablering av vindkraftsanläggning.
- 45 Valhalla.** Ombyggnad av f.d. skola till kontor.
- 47 Högbo.** Ombyggnad av fastighet till flerbostadshus.
- 48 Herrhagen.** Projektering av gator och ledningar pågår. Trolig byggstart hösten 2015. Försäljning av småhustomter 2016.
- 49 Galgberget.** Byggnation av flerbostadshus, Kopparstaden.
- 50 Galgberget.** Byggnation av flerbostadshus, Guldstigen Fastigheter AB.
- 51 Främby gamla skola.** Nybyggnad av flerbostadshus.
- 53 Myntgatan.** Byggnation av nöjesanläggning i kv Västra Falun.

/Övrigt

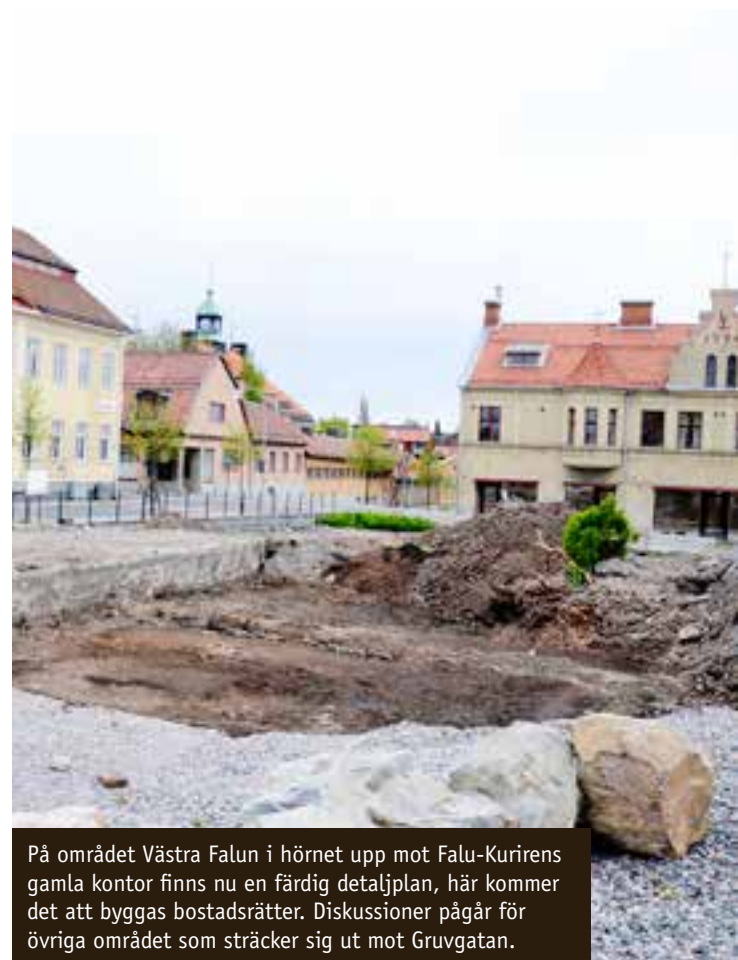
- 27 Borgärdet.** Utveckling av Borgärdets centrum. Planläggning för tankstation.
 - 38 Myran.** Våtmarksprojekt.
 - 41 Herrgårdsviken.** Utbyggnad av allmänt va-nät 2014–2016. Upphävande av detaljplan.
 - 44 Länsbodarna.** Utbyggnad av allmänt va-nät 2013–2015. Upphävande av detaljplan.
 - 52 Hyttgårdsparken.** Utökning av skateparken, byggnation hösten 2015.
 - 57 Årummet.** Planering och projektering pågår.
- PÅ GÅNG ÄR ÄVEN:**
Fördjupade översiktsplaner, Falu tätort och Varpan, delar av landsbygden och Runn.

Faluns politiker är eniga om att fler bostäder behövs. Målet är att det ska byggas **200 nya bostäder** per år, varav hälften ska vara hyresrätter. Just nu finns det många planer och pågående byggprojekt i kommunen (se föregående uppslag). Flera av dem handlar om just bostäder.

TEXT OCH FOTO: Peter Dahlkvist

På det nya området Lilla Källviken pågår villabygget för fullt. Kommunconcernen bygger gator och infrastruktur medan en entreprenör bygger alla husen och färdigställer tomterna.

På området Västra Falun i hörnet upp mot Falu-Kurirens gamla kontor finns nu en färdig detaljplan, här kommer det att byggas bostadsrätter. Diskussioner pågår för övriga området som sträcker sig ut mot Gruvgatan.

Falun fortsätter växa

NYA BOSTÄDER VIKTIGA FÖR KOMMUNENS UTVECKLING

■ **BOSTÄDER/** I Falu kommun är det stor efterfrågan på bostäder och många vill köpa villatomter.

– På grund av ganska långa processer finns det viss brist på villatomter. Vi är ändå väldigt glada över att vi snart kommer att ha tomter i Herrhagsskogen att erbjuda, säger Karin Eliasson som är exploateringsstrateg på miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen.

Fler lägenheter

På Galgberget, vid Glimmerstigen, ska det kommunala bostadsbolaget Kopparstaden bygga så kallade punkthus. I första etappen planeras tre hus med totalt 60 lägenheter. Sannolikt kommer dessa hus att kompletteras med ytterligare två, inrymmande 40 lägenheter. Ett punkthus är ett modernt

bostads- eller kontorshus med koncentrerad botten och i regel endast ett trapphus som är centralt beläget. Enligt Kopparstaden så ska ”alla lägenheter vara attraktiva och få del av solljus och härlig utsikt, till en rimlig hyra”. De tre första husen med totalt 60 lägenheter, planeras att börja byggas till hösten.

– Hyresgästerna kommer få en strålande utsikt mot Runn eller Källviksbacken, berättar Stefan Carlsson, Kopparstaden.

Arkeologiska utgrävningar

Den gemensamma översiktplanen för Falun och Borlänge anger att Falun ska växa både utåt och förtäta inåt. Det ger ett underlag för bättre service till kommuninvånarna, men innebär också förändringar i människors närmiljö när till exempel bostäder ersätter vissa

Det är en stor efterfrågan på villatomter i Falun och på flera områden byggs det för fullt. Bilden visar villor på Granatstigen.

”Hyresgästerna kommer få en strålande utsikt mot Runn eller Källviksbacken”

skog- och markpartier. Enligt våra politiker ska det ske på ett så hållbart sätt som möjligt, så att livsmiljön blir bra.

Också i de centralare delarna av Falun pågår flera byggprojekt. Ett exempel är området Västra Falun där det ska byggas bostadsrätter i hörnet Stigaregatan-Engelbrektsgränd.

– I centrala Falun är det lite mer komplicerat att bygga flerbostadshus, här krävs ofta arkeologiska utgrävningar. Men centrala bostadsrätter behövs, de efterfrågas, säger Karin Eliasson. ■

”Vi ska bygga ut och förtäta på ett hållbart sätt”

Jonny Gahnshag (S) är kommunalråd och ordförande i miljö- och samhällsbyggnadsnämnden. Han tycker att bostadssituationen i Falu kommun i år och för nästa år ser bra ut.

Jonny Gahnshag (S) kommunalråd och ordförande i miljö- och samhällsbyggnadsnämnden.

■ **BOSTÄDER/** – I dagsläget bedömer jag att drygt 200 bostäder blir inflyttningsklara 2015 och än så länge cirka 150 stycken 2016. Vi ligger alltså nära målet på 200 nya bostäder om året. Glädjande är också att vi i år även når målet om hundra nya hyresrätter.

Kan vi tillgodose efterfrågan på bostäder på lång sikt?

– På lång sikt är det viktigt att vi löpande tar fram nya detaljplaner i attraktiva lägen så att både bostadsföretag och egnahemsbyggare känner att det är intressant att satsa och investera.

Det är många bostadsplaner och projekt på gång, finns det ekonomiskt utrymme att genomföra allt?

– Bostadsplaner är inte de mest tyngande investeringarna. I de flesta fall får kommunen tillbaka de pengar vi investerar i bland annat gator genom intäkter från tomtförsäljningar. Däremot är det fortfarande generellt höga byggkostnader som i sin tur gör att hyror och insatser riskerar att bli höga. Här har vi alla ett gemensamt ansvar att bidra till att vi kan lyckas med att hålla ner boendekostnaderna samtidigt som vi inte tummar på kvalitén.

Vad kommer det betyda för Faluborna om de flesta av planerna förverkligas, och staden utvecklas enligt den gemensamma översiktsplanen?

– Falu kommun har växt kontinuerligt, så det här är inte något nytt. Men vi ska bygga ut och förtäta på ett hållbart sätt så att livsmiljön blir bra. Vi ska också behålla karaktären och ta hänsyn till den kulturmiljö som finns på många ställen. Faluns vision ”Ett Större Falun” är en sammanfattning av allt det här: att vi ska växa vidare för att kunna utveckla välfärd, service och annat utbud men att det ska ske med stor hänsyn till det som Falun står för, uttrycker Gahnshag. ■

Skiss SWECO

Tidig skiss på hur Östra Hamngatan skulle kunna se ut. Här kombineras många av de önskemål som kom fram under medborgardialogen 2013.

Årummet kopplar Falun till vattnet

I och med bygget av Resecentrum Falun och Knutpunkten försvann busstrafiken från Östra Hamngatan, vilket skapade möjligheter att förändra årummet – området Klabbron-Falubron, Hälsingtorget och delar av Falugatan.

TEXT OCH FOTO: Peter Dahlkvist

■ **ÅRUMMET/** Under hösten 2013 genomfördes en omfattande dialog med Falubor och handlare hur de ville att området skulle se ut. Det kom in många idéer om vad man önskade sig i området. Bland annat handlade det om att minimera buss/bil-trafik, möjlig-

Årummet och Östra Hamngatan som den ser ut idag. Bussarna har flyttat och en uteservering finns på plats. Det finns planer på att ordna parkeringsplatser lägre ner på gatan.

göra för uteserveringar, sittplatser, park/grönska, cykel- och gångstråk, ta bort parkeringar, snygga upp fasader, skapa aktiviteter och ordna fontän/pool/vattenkonst. Ytan runt ån och planerna har

orsakat debatt vid ett flertal tillfällen. Främst handlar det om den ekonomiska aspekten; har Falun råd med färdigställandet, men också den inverkan en minskad trafikmängd på Östra Hamngatan har på handeln i centrum.

Just nu pågår projektering för etapp 1, som berör ytan på västra sidan av ån, mot Myntgatan. Planerna för etapp 2, den andra sidan av ån, har för tillfället stannat av eftersom politikerna inte är eniga i hur mycket pengar som kan läggas på årummet, och vilken utformning området slutligen ska ha. Men en ny tidsplan för projektet kommer att finnas efter kommunfullmäktiges budgetbeslut den 17 juni. ■

Resecentrum Falun alltmer klart

TEXT: Martina Holm

Resecentrum är kanske det största bygget i Falun på många år och vi har nu fått en helt ny stadsdel; Södra centrum. Stadsbilden har förändrats, järnvägsstationen är närmare Falu centrum och det blir lättare att cykla, gå och åka kollektivt. Här följer information om vad som händer i byggandet av Resecentrum den närmaste tiden:

- **Kajenparkeringen**
I juli öppnas Kajenparkeringen för parkering av bilar.
- **Asfaltering av Korsnäsavägen**
Under sommaren läggs det sista

lagret asfalt på Korsnäsavägen. Det gör att alla kanter och ojämnheter försvinner samt att kanstenarna blir lägre i förhållande till asfalten.

I samband med detta kommer gatan också att linjemålas.

- **Terminaltorget/Bussterminalen**
Terminaltorget planeras att vara klart vid månadsskiftet augusti/september. Bussterminalen tas i bruk i mitten av augusti när tidtabellsskiftet genomförs.
- **Tunneln vid Tiskenparkeringen**
Planeras att öppna under juli. Först måste området på

Tiskensidan anpassas för biltrafik och en säker lösning för oskyddade trafikanter genomförs.

- **Knutpunkten**
En ny väntsal med service för resande vid Knutpunkten planeras att vara klar under hösten/vintern år 2015/2016.
- **Invigning**
Fredagen den 28 augusti klockan 13.00–16.00 så blir det invigning av Resecentrum Falun med invigningsceremoni, många aktiviteter och fika. Välkommen! ■

Foto: Hansa Andersson

Foto: Ulf Palm

Foto: Ulf Palm

VM summeras

Med 96 procent nöjda besökare och en vinst på 42 miljoner i VM-bolaget summeras VM än en gång som **succé**. Det bekräftar de undersökningar som genomförts bland VM-besökarna och det preliminära ekonomiska resultat som VM-bolaget presenterade i slutet på maj.

TEXT: Camilla Sandy

■ **SKID-VM/** Enligt undersökningsföretaget Ipsos rapport delas skid-VM:s betydelse för Falun och Dalarna in i två huvudområden: marknadsföringseffekter till följd av ökad exponering och ekonomiska effekter till följd av ökad konsumtion och investeringar. Som övriga effekter räknas att intresset för längdskidåkning och backhoppning ökade bland Dalfolk, att nya företagsnätverk har skapats och att VM skapat en stolthet bland invånarna i Dalarna.

– Även om evenemanget nu är över är det

inte slutet på vår VM-resa. Resultaten i stort stärker vår uppfattning om arrangemangets betydelse för Dalarna och dess invånare och blir ett kvitto på att vi ska fortsätta satsa på evenemang som en viktig del för att stärka Dalarnas attraktivitet, säger Carl Johan Ingeström, vd, Visit Södra Dalarna.

Folkfesten och den glada, positiva stämningen. Det är två återkommande saker som lyfts fram av besökarna på skid-VM 2015 både när det gäller själva evenemanget och Falun som besöksmål. ■

Foto: Trons

- **Fyra gånger** så många svenskar förknippar Falun med skid-VM i mars 2015 jämfört med januari 2015.
- De internationella besökarnas momsintäkter uppskattas till ett värde av **drygt 20 miljoner**.
- Den teoretiska sysselsättnings-effekten motsvarar **200** helårsanställningar.
- Skid-VM har haft **en positiv inverkan** på Faluns image bland besökarna.

SEX AV TIO SKULLE REKOMMENDERA FALUN SOM BESÖKSMÅL

311 000 000 KR

UPPSKATTAD TURISTKONSUMTION I HELA DALARNA

PROCENT AV DALFOLKET ÄR POSITIVA TILL ATT ARRANGERA ETT NYTT VM I FALUN.

PROCENT AV BESÖKARNA PÅ VM VAR NÖJDA ELLER MYCKET NÖJDA MED SJÄLVA ARRANGEMANGET.

PROCENT AV BESÖKARNA I ÖVRIGA SVERIGE BESÖKTE FALUN FÖR FÖRSTA GÅNGEN.

PROCENT UPPLEVDE VÄRDSTADEN FALUN SOM MYCKET POSITIV.

som en succé

- **Det bästa med VM-evenemanget** var folkfesten och stämningen. Att evenemanget var välorganiserat, volontärerna och banornas sträckning. Det folk tyckte var **mindre bra** var trängseln, att toaletterna var för få, parkeringar och utbudet av mat.

- **Det bästa med värdstaden Falun** var närheten till allt, den glada och positiva stämningen och en bra anläggning. **Sämre tyckte folk om** att det inte var färdigbyggt, att det fanns för få uteställen och pubar, avsaknaden av skyltar till Faluns infarter för att visa att det var en VM-stad och att gratisbussarna blev fulla direkt.

Foto: Trons

75%

AV BESÖKARNA SOM KOM UTIFRÅN DALARNA, OCH

51%

AV DE UTLÄNDSKA GÄSTERNA TROR ATT DE KOMMER ATT BESÖKA FALUN IGEN

/Framtiden

- **Den negativa kritik** som lyfts fram i rapporterna handlar framför allt om de investeringar som gjorts på Lugnet. Där är Faluborna också mer negativt inställda jämfört med övriga Dalarna.

– Det här är inget oväntat och speglar hur debatten sett ut från början. Utvecklingen av Lugnet är en nyckelfråga och det är viktigt att vi fortsätter driva på och visa att området används på ett effektivt sätt framöver. Vår ambition har hela tiden varit att dra nytta av investeringarna även efter VM, säger **Susanne Norberg**, kommunstyrelsens ordförande i Falun.

Därför är Falun "Årets kulturkommun 2015"

Varje år delar fackförbundet Vision ut ett pris till den kommun som de anser vara Årets kulturkommun. I år föll juryns val på Falun. Priset går till en kommun som "arbetar för att kultur ska finnas med naturligt i hela verksamheten och vara en självklar del i alla invånares vardag".

■ **KULTUR/** Här är några exempel på allt det som gör Falun till en verklig kulturkommun:

- **Kulturhus och kulturskola** – Kulturhuset tio14 är på gång och för barn och unga finns redan många möjligheter att själva vara med i skapande verksamhet, till exempel musik, drama och konst
- **Kulturgaranti i grundskolan.** Alla elever inom för- och grundskolan i vår kommun – drygt 8 000 barn – ska varje läsår få uppleva professionell kultur och själva utöva kultur som en naturlig del av skolarbetet
- **Åtta kommunalsbibliotek och en bokbuss**
- **Generösare öppettider på stadsbiblioteket**
- **Servicepunkter på landsbygden**
- **Lokal uppföljning av ungdomspolitiken**
- **Bidrag till föreningar och grupper**
- **Självstyrelse på Arenan** där de unga själva är med och bestämmer vad som ska hända
- **Stöd till kulturorganisationer**
- **Årliga kulturutmärkelser** delas ut

- **Konstnärsstipendium** i samarbete med det privata Galleri SE
- **Avtalsenlig utställningsersättning**
- **Satsning på kulturella och kreativa näringar**
- **Falun Walk Of Art**
- **Kultur för äldre**
- **Ny tjänst för kulturmiljöer**
- **Ny biblioteksportal på nätet**
- **Kultur för funktionshindrade**
- **Världsarvet**
- **De stora besöksmålen** Falu gruva, Carl Larsson-gården m fl
- **Våra egna museer** Kommunen har också sex egna, mindre museer: Arvid Backlundgården, Carl Larssons porträttsamling, Ernst Rolf-gården, Linnés bröllopsstuga, Thunströms Köpmansgård, Pumpuhuseet och Vass-Brittass gård
- **Falutriennalen** Internationellt uppmärksammat konsttriennial
- **Länskulturen:** Dalateatern, Film i Dalarna, Musik i Dalarna, Länsbibliotek Dalarna och Dalarnas museum

Läs mer på falun.se/kultur

Foto: Luff Palm

Kulturhuset tio14 – ett hus för alla

Ett huvudskäl till att Falun blev Årets kulturkommun 2015 var satsningen på ett gemensamt kulturhus. Kommunen köpte gamla Folkets hus 2014. Här ska alla Falabor, oavsett ålder, erbjudas en kulturmötesplats med världsarvet i fokus.

Guldfärgen är nästan bäst. Linda Bergvin Pers visar barnen hur man gör.

Skapande

Under våren har alla fyraåringar i kommunens förskolor och familjedaghem deltagit i ett **skapande projekt**. Närmare 600 barn och deras pedagoger har fått en "inspirationspuff" i kreativitet och jobbat med grundfärger i olika tekniker och material.

TEXT OCH FOTO: Agneta Barle

■ **KULTUR/** Linda Bergvin Pers är förskollärare på förskolan Callisto och är också utbildad ateljérista. Det är en distansutbildning på högskolenivå; en sorts bildläroutbildning inriktad mot förskolan.

– Titeln kommer från metoden Reggio Emilia i Italien, där man ofta tar in konstnärer i verksamheten. Vi är minst tre förskollärare i

kommunen som har den här utbildningen.

– Tillsammans med kultur- och fritidsförvaltningen tittade vi på vilket kulturell uttrycksform som skulle passa fyraåringarna, säger Lena Mellström, utvecklingsstrateg för Falu kommuns förskola. Vi valde skapande och kreativitet som passar den åldersgruppen. De är hungriga och mogna för uppgiften och blir

Signe, Salma och Loke svampar för glatta livet.

förskola – EN NYTÄNDNING FÖR BÅDE BARN OCH VUXNA

stolta och nöjda med vad de åstadkommer. De har all världens idéer och går helhjärtat in för uppgiften.

Lokal spetskompetens

Projektet behövde en kunnig person i konstnärligt arbete och som var beredd på att besöka alla 60 förskolor och familjedaghem. Lena Mellström ringde upp Linda.

– Det är viktigt att ta till vara den spetskompetens som faktiskt finns i kommunen. Glädjande nog tackade hon ja direkt.

Projektet drog igång i januari och avslutades i april. Tre dagar i veckan var Linda ute på förskolorna. Re doo, som också ingick i samarbetet, stod för materialet. Linda hämtade mycket vackert att pynta med och skapa i därifrån.

– Temat blev grundfärgerna och sedan byggde vi på med guld, silver och glitter. Barn gillar när det är glittrigt och vackert.

Både barn och vuxna uppskattade att Linda kom ut till dem. Det är alltid krångligare att förflytta barnen och alla blev inspirerade när hon kom på besök med allt sitt spännande material.

– Barnen fick vara med och duka upp allting. Vi använde ett stort papper som vi la på golvet eller tejpade fast på ett bord. De fick använda svampar och penslar, lim, färg och glitter. Pedagogerna blev också indragna. Det var viktigt att de fick inspiration att fortsätta när jag inte var där.

Salma, Ines och Loke på Callisto visar gärna hur man gör. De går in för uppgiften med total koncentration och fyller snabbt papperet med färg.

– Man vet inte vad det ska bli, men det blir alltid jättesnyggt, konstaterar de. Guldfärgen ser ut som senap, men på papperet blir det till skimrande guld.

“Man vet inte vad det ska bli, men det blir alltid jättesnyggt”

Salma, Ines och Loke

Roligt och kravlöst

– Övningen jag gjort med barnen är helt kravlös, säger Linda. Vi har svampat, målat, limmat och använt grejer som andra slängt. Varje konstverk tog cirka tre kvart att göra klart. I princip alla har deltagit, barnen har varit jättenöjda med resultatet. Några förskolor har vidareutvecklat bilden, någon har använt den som bakgrund för ett rymdprojekt, en annan gjorde en undervattensmiljö med skimrande fiskar.

– Nu kan vi dra lärdom av den här första vändan och se vad vi kan ta med oss till nästa år, säger Lena Mellström. Alla har vunnit på projektet. Fyraåringarna har fått skapa av hjärtans lust. Pedagogerna har fått ny inspiration. Vi har höjt nivån på det kreativa skapandet i förskolan och på familjedaghemmen. Projektet har gett mersmak inför framtiden. ■

Foto: Lars-Gunnar Svärd

Äldre hus med putsfasad i Gamla Herrgården. Falun har unika stadsdelar med trähus som är en del av Världsarvet Falun.

Foto: Magdalena Forsberg

Typiska längor av gruvarbetarbostäder i Elsborg. I varje liten stuga levde ofta stora familjer med många barn, och även mor- och farföräldrar.

Foto: Sara Mostofzadeh

Gruvarbetarstuga i kvarteret Björningen.

DEN UNIKA KULTURMILJÖN VI LEVER I – *Världsarvet Falun*

Ibland är det lätt att bli hemmablind och att förbise alla unika omgivningar och byggnader som finns i vår närmiljö. Självklart är Falu koppargruva kärnan i **Världsarvet Falun**, men det finns också mycket annat i stadsbilden som ger oss en vidare bild av hur människorna levde i 1600-talets Falun.

TEXT: Peter Dahlkvist

■ **KULTUR/**– Det här är ett levande kulturarv med autentiska miljöer som är en jätteviktig del av Faluns identitet. Besökare som kommer utifrån är väldigt intresserade av de här miljöerna, säger Christina Staberg, kommunens världsarvssamordnare.

I trästadsdelarna Elsborg, Östanfors och Gamla herrgården, bodde gruv- och hytt-

arbetarna med sina familjer. Under 1600-talet var det en skadlig miljö att arbeta och leva i. Medelåldern var låg, röken från rostugnarna lade ett svart lock över staden och det gick inte att ha djur. Det var ändå attraktivt att arbeta vid gruvan eftersom det gick att trygga sin familj, ett annat alternativ var svårt.

Koppargruvan var för tiden en supermodern

arbetsplats och ett centrum för senaste ingenjörskonst och teknik. Här lades grunden till reglerad arbetstid och företagshälsovård. Till Falun strömmade det in arbetskraft och kompetens från många andra länder.

– Mångfald gjorde att staden och industrin utvecklades och blev världsledande. Annars hade inte gruvan varit så stor, säger Christina.

Under 1600-talet bodde cirka 5 000 personer i Falun och det var då Sveriges näst största stad. Platsen blev en knutpunkt för både politik och industri.

Idag finns fantastiska möjligheter att uppleva Falu stads äldre bebyggelse som med sin karaktäristiska arkitektur ger Falun dess unika värden. Under sommarhalvåret erbjuds guidade och dramatiserade stadsvandringar som ofta lockar stor publik. Duktiga och engagerade guider och skådespelare visar, gestaltar och berättar om den gruvsida och ljuvliga sidan av Falun och vi lär känna både karaktärer och miljöer från förr. ■

Foto: Per Eriksson

Christina Staberg, världsarvssamordnare, Falu kommun.

Kontakt

Vill du veta mer om Världsarvet Falun och kanske följa med på en av de populära stadsvandringarna? Gå in på: falun.se/varldsarvet-falun eller kontakta Världsarvskansliet på telefon: 023-821 62.

Brunnsgränd i Östanfors är ett bra exempel på hur gränderna i trästadsdelarna såg ut. Det går med lite fantasi att förstå sig ljudet av träskor mot kullerstenarna, handdragna kärror och lekande barn.

/Världsarvet Falun

■ Ett världsarv är ett av Unescos utsett natur- eller kulturminne som är så värdefullt att det är en angelägenhet för hela mänskligheten och skall **bevaras för all framtid**. Det är en plats, ort, miljö eller ett objekt som på ett unikt sätt vittnar om jordens och människans historia.

År 2001 upptogs Falun på Unescos världsarvslista. I Världsarvet ingår gruvan, staden och bergsmansbygden. Ur Falu Gruva togs kopparmalmen som bearbetades i hyttorna i staden och längs vattendrag vid bergsmännens gårdar. En bergsman ägde andelar i gruvan och många blev så rika att de kunde anlägga fantastiska hem och trädgårdar utanför centrala Falun. Gruv- och hyttarbetare bodde i gruvans närhet, i områden som idag är levande, välbevarade trästadsdelar. På 1600-talet var Falun en internationell stad med landets största arbetsplats – Falu Gruva. **Cirka 70 procent av all koppar i Europa** kom från Falu Gruva. Staden hade ett starkt inflytande på den tekniska, sociala och politiska utvecklingen i Sverige och Europa och bidrog till formandet av dagens svenska industrisamhälle.

Det finns **1 007 världsarv** i hela världen varav **15** finns i Sverige.

Humor, musik och allvar

– EN KULTURELL MIX SOM VÄCKER MINNEN

Falu kommun bedriver en omfattande kulturverksamhet på äldreboenden och träffpunkter. Dels får de äldre skapa själva, dels får de ta del av professionell kultur. Satsningen har varit framgångsrik och bland annat lett till utmärkelsen Årets kulturkommun 2015.

TEXT OCH FOTO: Agneta Barle

■ **KULTUR/** – Vi ser till att kulturen kommer till dem som inte så lätt kan ta sig till olika evenemang, säger Sara Hedström, enhetschef på allmänskulturenheten. Tillsammans med omvårdnadsförvaltningen försöker vi hitta ett bra och varierat program. Det ska vara kultur som passar i ett litet format och som ger något. Kultur är bra för både kropp och själ. Det är viktigt att vi bidrar till en roligare vardag för de äldre.

Premiär för Falun

Ett exempel på professionell kultur är föreställningen "Tag det rätta, tag Cloetta!" med Solveig Bergqvist Larsson och hennes dotter Cecilia Kyllinge. Under två veckor i maj fick 14 boenden och träffpunkter i kommunen följa med på den musikaliska berättarresan genom 1950/60-talet. Turnén går runt i landet och det var Falupremiär på Herrhagsgården. Det ligger förväntan i luften.

Cecilia Kyllinge.

Borden står dukade för publiken som slår sig ner i sakta mak. Det doftar kaffe och äppelkaka.

– Vi har bemödat oss om att ge en riktigt fin föreställning, säger Cecilia Kyllinge och sätter på sig en figursydd linneklänning. När vi vänder oss till en publik på ett äldreboende känner vi att vi är skyldiga dem en show med kvalitet.

Publiken lyser upp när de ser skådespelarna i sina tjugiga klänningar och tidstypiska frisyrer. Ännu bättre blir det när de börjar sjunga – alla faller in i "Den blomstertid nu kommer" och "Gamle Svarten".

Att föreställningen kommit hit är tack vare ett gott samarbete med kultur- och fritidsförvaltningen.

– Vi aktivitetsansvariga på äldreboenden och träffpunkter träffar dem en gång i halvåret och diskuterar olika kultur- och underhållningsinslag, säger Kicki Westberg, Herrhagsgården. Vi har avsatt 100 000 kr var per år för detta.

Nu har jag fixat ett schema för alla som bokar föreställningen. Jag vet att detta är mycket uppskattat. Det är kul att det händer positiva saker så pass ofta för de äldre i vår kommun.

Dansglädje

Under Lill-Babs gamla låt "Mina kärleksbrev de vill jag ha igen" vaknar danslusten hos några damer. Det märks att Maj-Britt glömmet tid och rum och blir den unga, dansglada kvinna hon säkert var för sjuttio år sedan. Det lyser om henne och hennes bordsgrannar ler ikapp och alla klappar takten.

Kultursatsningarna utvärderas och Sara Hedström hoppas att de ska ge en uppfattning om vad som verkligen fungerar.

– Det ska vara olika från år till år och vi vill ge de äldre ett utbud som de verkligen vill ha. Det ska vara roligt att vara gammal i Falu kommun!

– Ni har gjort så mycket för Sveriges välfärd, ni som finns här, avslutar Solveig Bergqvist Larsson föreställningen. Och nu ska ni njuta frukterna av det. Ni ska ta emot vår omtanke, omsorg och omvårdnad.

Till tonerna av "Bridge over troubled water" avslutas uppträdandet på Herrhagsgården, som gav den här dagen sin guldkant för alla som var med. ■

"Spara sista dansen för mig", sjunger Cecilia Kyllinge för en förtjust publik.

RES MER HÅLLBART – UTMANA DIG SJÄLV

Våga växla

Hör du till dem som alltid tar bilen till jobbet oavsett väder och årstid?
Skulle du istället kanske kunna resa på olika sätt olika dagar?
– Vi vill uppmuntra till ett nytt och mer flexibelt resande, helt enkelt till ett annat sätt att tänka, säger **Malin Jonsson**, Falu kommun.

TEXT: Kerstin Lundin. FOTO: Ulf Palm

■ **CYKLA/** Malin Jonsson jobbar med hållbart resande. Aktuellt just nu är ett nytt testresenärsprojekt med fokus på elcyklar – ett samarbete mellan kommunen och Falu Energi & Vatten.

– När man pratar om hållbart resande hamnar man lätt i en diskussion om antingen eller: bil eller cykel, buss eller bil och så vidare. Vad vi jobbar för är att få Faluborna att upptäcka att resandet kan se olika ut olika dagar. Vissa dagar kanske det passar att cykla, en annan dag kanske du behöver ta bilen och ibland kanske du kan kombinera ett par färdmedel eller samåka. Första steget är att testa något nytt och inte göra som vanligt av gammal vana, säger Malin.

Perfekt sträcka

Ifjol invigdes den mycket efterlängtade cykelvägen på sträckan Bergsgården-Grycksbo. Medan biltrafiken susar fram på E16 har cyklister, inlinesåkare, rullskidåkare, joggare och fotgängare nu fått en egen fredad zon in mot skogskanten.

– Tack vare den nya cykelvägen har det

blivit betydligt säkrare att pendla Grycksbo-Falun. Därför har vi valt just den sträckan för vårt nya testresenärsprojekt där det handlar om att pendla med elcykel, berättar Malin.

Lättcyklat

I projektet hoppas Falu kommun och Falu Energi & Vatten framförallt nå pendlare som är nyfikna på ett alternativ till bilen.

– Många cyklar gärna till jobbet och får den fysiska aktiviteten på köpet, men för den som vill ha ett lite mindre ansträngande sätt att ta sig fram är elcykeln ett riktigt bra alternativ, konstaterar Malin.

Daniel Asplund, Falu Energi & Vatten, vet mer om elcykelns fördelar:

– Med elcykel får du hjälp av en elmotor som gör att det går lättare att cykla, även om du fortfarande måste trampa. På så sätt kan elcykeln ersätta bilen för fler resor, vilket gör att du sparar pengar och skonar miljön. Ett hållbart transportmedel med andra ord. Laddar du batteriet över natten räcker det för 5–9 mils cykling. ■

/Vi söker tio testresenärer på sträckan Grycksbo-Falun

Vill du prova att pendla med elcykel?

Hur fungerar cykelpendling på sträckor över en mil? Är elcykeln ett bra alternativ till bilen? Hur pass ansträngande är det att trampa elcykel? Det är några av frågorna vi vill ha svar på. Därför söker vi nu tio nyfikna testresenärer som dagligen pendlar sträckan Falun-Grycksbo eller omvänt.

Så går det till

Falu kommun och Falu Energi & Vatten

lånar ut tio elcyklar under perioden 31 augusti–18 oktober. Som testresenär ska du pendla sträckan Grycksbo-Falun eller Falun-Grycksbo minst tre dagar i veckan. Vi vill sedan veta hur du upplevt cyklandet.

Intresserad?

Anmäl ditt intresse på falun.se/ testresenären senast 30 juni. Du som erbjuds en plats får ett meddelande om det senast 10 augusti.

15
KM

■ **VARPAN RUNT**
Lättcyklad tur som
passerar flera histo-
riskt intressanta plat-
ser, badplatser och
bergsmansgårdar.

Tips! Cykla i sommar

30
KM

■ **KÄLLSLÄTTEN**
Följ väg 293 och
ta av mot Puttbo/
Nybo. Följ skyltning
mot Källslätten, en
perfekt plats för en
cykelpicknick.

Detaljerade beskrivningar och
fler cykelutflyktstips hittar du på
falun.se. Sök "cykelutflykt".
Visit Södra Dalarna har ännu fler
tips, se visitsodradalarna.se.

25
KM

■ **STABERG OCH VIKA**
Naturskön tur med
trevliga fikaställen
längs vägen.

Här cyklas det mest

■ På sex platser i Falun finns kablar i
asfalten som registrerar hur många cyklar
som passerar. Räkningen pågår varje dag,
året runt. Med hjälp av den kan Falu kommun
bland annat utvärdera trafiksatsningar och
besluta om olika åtgärder.

Räknare finns på Promenaden, Stenslund,

Korsnäs vägen, Ingarvet, Svärdsjö gatan och
Kopparvallen. De visar bland annat att cyklan-
det ökade marginellt 2014 jämfört med 2013
och att tisdag är den veckodag då flest cyklar.

Mest cykeltrafik, knappt 25 000 passager i
månaden, är det i Stenslund vid mät punkten
i gångtunneln under Hanröleden.

Varför
cykel?

Läs mer på
nästa sida »

”För att det är smidigt”

■ **Robin Kristensen**, Selmas Café, lassar i morgonens första leverans av smörgåsar i företagscykelns stora trälåda. Det var när företaget fick kunder i Faluns utkanter som idén om en företagscykel föddes.

– Så länge kunderna fanns i centrum gick vi med leveranserna, men när vi skulle längre behövde vi ett alternativ. Med cykeln är det bra mycket smidigare att ta sig fram, det är miljövänligt och det går snabbare. Vi har haft

cykeln i ett par år nu och det fungerar jättebra. Cykeln har en elmotor, något som Robin gillar skarpt:

– Det blir lättcyklat och enkelt när man till exempel ska fram och tillbaka till Britsarvet. För kundernas del tycks det inte spela så stor roll hur de får sina leveranser, säger Robin.

– I alla fall inte vad jag har märkt, det är bara någon enstaka som kommenterat vår cykel. Kunderna tycker det viktiga är att vi kommer i tid.

”För att leva mer miljövänligt”

■ En dag sa **Linda Frelins** dotter ”Vi är ingen cyklande familj”.

– Och det hade hon ju helt rätt i. Då kände vi att det var dags att göra något åt den saken.

Linda skaffade en lådcykel, importerad från Nederländerna, där båda hennes barn får plats.

– Hela familjen kommer ut mer nu. Förut tog vi bilen överallt.

Familjen bor på Galgberget och därför är cykelns

elmotor extra uppskattad.

– Det blir lite tungt att skjutsa ett par barn upp för den långa backen till Galgberget, säger hon med ett leende.

Linda berättar att de ofta tar cykeln, inte bilen, när de ska handla mat. De har helt enkelt blivit ”en cyklande familj”, precis som dottern ville.

– Lådan rymmer både barn och matkassar. I det här fallet är bilen inte längre ett måste.

Därför cyklar jag

En del cyklar året om i alla väder. Andra cyklar bara när solen skiner. Några cyklar för motionens skull och några för att ta sig från A till B. Vårt Falun träffade några av Faluns många cyklister och ställde frågan: varför cykel?

TEXT OCH FOTO: Kerstin Lundin

”För att det är kul!”

■ **Tomas Nilsson** är en av medlemmarna i Falu stigcyklister, en ideell förening där idén är att ha roligt på cykel i skog och mark – och att bygga leder för cykling.

Varje tisdagskväll är det stigbygge som gäller, främst i Lugnetområdet men också i Källviken. Målet är att utöka antalet uppmärksatta slingor och att det ska finnas något för alla sorters MTB-cyklister.

– Visst kan man cykla på vanliga stigar och leder, men det är extra kul att cykla i doserade

kurvor och på stigar med specialbyggda partier, säger Tomas som själv ägnar sig åt den MTB-gren som kallas Enduro.

Han tycker att tjuvsnigen ligger i att våga cykla där det är riktigt svårt.

– Först kan det kännas nästan omöjligt att klara banan, sedan lyckas man genomföra den en gång. Efter det vågar man mer och mer och det går fortare och fortare. Just den utvecklingen, att gå från att inte ens våga till att kunna göra det bra och snabbt, är väldigt rolig.

”För friheten och upplevelserna”

■ **Mikael Granberg** gillar att cykla, men cykling som sport intresserar honom inte nämnvärt.

För Mikael är cykeln en del i olika upplevelser, oavsett det handlar om att iklädd tweedkostym cykla i parad med andra eller åka på campingsemester.

– Retrocykling är en social grej och en global trend. 2009 cyklade 500 personer på gamla cyklar genom London. De som deltog hade kläder som matchande cyklarnas ålder och det var första gången som ”Tweed Run” genomfördes.

Nu har trenden spridit sig. Mikael har deltagit i liknade evenemang i Stockholm, Helsingfors och England. Nästa gång blir det kanske en träff i Japan för Mikael och ett par kompisar.

– Det är jätteroligt att träffa likasinnade. För en del är det vintagemodet som är inkörsporten, för andra är det själva cyklingen och historieintresset. Oavsett vilket så finns det plats för alla och gamla fina cyklar behöver varken vara dyra eller svåra att hitta. Självt har jag ett flertal, den äldsta är från ca 1915.

Foto: Sara Mostofizadeh

”För att jag mår så bra av det.”

■ **Ann-Karin Axellie** har cykelpendlat från Vika till Falun i flera år. Från dörr till dörr har hon 23 km.

– Jag är lite trött på att höra att jag är duktig. Man ska göra det man mår bra av, hitta sin grej och inte jämföra sig med andra. För mig passar det här perfekt! Jag mår så bra av att cykla och det bästa av allt är att det är miljövänligt.

Anna-Karin jobbar på Naturskolan på Lilltorpet och cyklar ungefär tre dagar

i veckan perioden mars-oktober. På vintrarna tar hon bilen till Staberg och cyklar därifrån till jobbet.

– Ibland cyklar jag ensam, ibland med kompisar. Anna-Karin tycker att den stora vinsten med cyklingen är att den ger henne energi.

– Åker jag bil kommer jag till jobbet och är trött och seg. Cyklar jag får jag chans att sortera tankarna både på ditvägen och på hemvägen.

Lärarstudenterna Martin Silvfast och Emelie Johansson tillsammans med lärare Mikael Siljendahl (i mitten) på Främbyskolan som är partnerskola till Högskolan Dalarna. Totalt gör 17 blivande lärare sin praktik här.

Nytt tänk för Främbyskolan

Genom att tänka som ett lag, ta emot fler lärarstudenter och involvera hela personalen som handledare arbetar Främbyskolan aktivt med att få fler behöriga lärare. – Jag kan verkligen rekommendera alla skolor att jobba på det här sättet, säger Mikael Siljendahl, lärare i klass 2.

TEXT OCH FOTO: Camilla Sandy

■ **SKOLA/** Främbyskolan, F–6, är en av fyra grundskolor i Falu kommun som ansökt och blivit en så kallad partnerskola till Högskolan Dalarna. Istället för att ta emot en eller två studenter tar skolan emot totalt 17 blivande lärare som gör sin praktik här.

– I och med att hela personalen är aktiv i arbetet med studenterna delar vi med oss av vår erfarenhet samtidigt som vi får vi ta del av studenternas färsk kunskaper och ny forskning. Det blir en win-win-situation, säger rektor Sanna Mattsson.

Testa sig fram

Martin Silvfast från Stockholm och Emelie Johansson från Borlänge studerar första året på lärarprogrammet och har gjort sin praktik i klass 2 på Främbyskolan med lärare Mikael Siljendahl som en av flera ansvariga handledare.

– Jag har haft det toppen och verkligen blivit inkluderad i läraryrkets alla delar, inte bara det som sker i klassrummet utan också planering, ämnesträffar, rättning av nationella prov och varit med på arbetsplatsmöten, säger Martin.

– Jag skulle absolut kunna jobba här när jag är pluggat klart. Att få möta eleverna och ta del av andra lärares erfarenheter har varit jätteroligt och lärorikt. Jag trodde det skulle vara läskigt att hålla min första lektion inför Micke och flera andra pedagoger som lyssnade. Men vi fick reflektera direkt efteråt och det kändes väldigt positivt, säger Emelie.

– Vi försöker ha det högt i tak. Som handledare är jag med och kikar på det över-

Läraryrket bygger mycket på relationer. Här är det dags för Emelie Johansson att säga hej då till sina elever i klass 2 efter vårens praktik.

gripande innehållet men hur studenterna genomför lektionerna lägger jag mig inte i. Man får testa sig fram och det är helt okej att trampa i klaveret. I våra reflekterande samtal kan jag sedan komma med tips och idéer inför nästa lektion, säger Mikael Siljendahl som arbetat med barn och ungdomar sedan 1993 och tog sin lärarexamen 2008.

– Utbildningen i dag skiljer sig mycket från när jag pluggade. Samarbetet med högskolan fanns inte alls på samma sätt. I dag förläggs studenternas seminarier hos oss som partnerskola så att även vi handledare blir delaktiga. Det blir en dynamik mellan teori och praktik som stärker utbildningen och gör att alla kan bidra till varandras utveckling, säger Mikael.

”Ensam är inte stark och det gäller verkligen i skolans värld”

Vill inte backa bandet

Organisationsplaneringen på Främbyskolan grundar sig numera i lärarnas ämnesbehörighet. Istället för det traditionella tänket med klasslärare, möter eleverna flera pedagoger med behörigheter som kompletterar varandra.

– Tidigare var jag helt emot det här eftersom det blir fler relationer att bygga upp men nu när vi provat vill jag inte backa bandet. De lektioner jag ska genomföra nu får jag repetera i flera grupper och man blir så vansinnigt mycket bättre på det. Jag kan verkligen rekommendera det här till alla skolor, säger Mikael.

Ett annat exempel på fördelen med samverkan mellan lärarna är skolans upplägg med korta morgonmöten med snabb info vad som gäller för dagen. Bland annat för att kunna täcka upp om någon blivit sjuk.

– Det kan tyckas vara en liten grej men det har stor betydelse. Tidigare var det mer, min klass – mina problem, din klass – dina problem, men det har vi lämnat i dag. Vi tänker som ett större lag och det är jättest positivt, säger Mikael.

Rektor Sanna Mattsson menar att mycket handlar om att bygga strukturer och tänka strategiskt med de resurser som redan finns. En skola som präglas av stark vi-känsla skapar en bra grund för både handledning och kollegialt lärande.

– Ensam är inte stark och det gäller verkligen i skolans värld. Tillsammans med alla olika behörigheter kan vi massor och den samlade kompetensen på en skola är det verkliga kapitalet jag som rektor ska förvalta. Det är en utmaning att förändra det klassiska tänket när det gäller läraryrket men samtidigt är det väldigt roligt, säger rektor Sanna Mattsson. ■

/Min vardag: Förskollärare

■ VAKTMÄSTARE, BIBLIOTEKARIER, PEDAGOGER, POLITIKER, SJUKSKÖTERS KOR, INGENJÖRER, SOCIALSEKRETERARE, EKONOMER OCH MÅNGA FLER – I ORGANISATIONEN FALU KOMMUN ARBETAR NÄRA 5 000 PERSONER. I DEN HÄR SERIEN MÖTER DU NÅGRA AV DEM.

Vad står det i brevet? Vem kommer det ifrån? Det vill alla veta när förskollärarna Johan Sparring och Helena Knutas har gruppsamling med 5-åringarna på förskolan Skutudden.

– Mitt jobb är fritt och kreativt, men det allra bästa är att få träffa alla härliga barn varje dag. Man får ge mycket, men man får också otroligt mycket tillbaka! Det säger förskolläraren **Johan Sparring** som nu är inne på sitt femte år på förskolan Skutudden.

TEXT OCH FOTO: Kerstin Lundin

MAMMAS YRKESVAL INSPIRERADE

Johan hittade helt rätt

■ **MIN VARDAG/** Johan är 31 år och är född och uppvuxen i Falun. Hans mamma är också förskollärare och när Johan var liten tyckte han om att hälsa på henne på jobbet.

– Jag gillade att leka med barnen och att hjälpa dem med olika saker. Inte så att jag redan då trodde att det var något jag skulle jobba med i framtiden, men jag gissar att det hennes yrkesval kanske smittade av sig.

Strukturen behövs

På gymnasiet läste Johan samhällsvetenskaplig linje och funderade på att bli polis eller brandman. Men efter studenten och lumpen vikarierade han på olika förskolor och trivdes så pass bra med det att han bestämde sig för att läsa till förskollärare.

Han gick det 3,5 år långa förskolläraryrkesprogrammet på Högskolan Dalarna och tog examen 2011. Sedan dess har han jobbat på Skutudden.

På förskolan finns två avdelningar med syskongrupper där barnen är 1–5 år.

Just nu är Johan föräldraledig på deltid. Hans egna barn är 6 och 1,5 år.

– I början var det lite knepigt att jobba med barn i samma ålder som mina egna, men nu funkar det bra.

Skillnaden mellan att vara pedagog och pappa handlar mest om behovet av struktur, tycker Johan.

– Här på jobbet där vi har många barn och då måste det finnas en tydlig struktur, på så sätt skapar vi ett lugn. Det är inte lika noga hemma med bara två barn.

Kreativt

Dagen på förskolan Skutudden börjar ibland så tidigt som kl 06.30, ibland lite senare. De första timmarna på dagen, när föräldrarna lämnar av barnen, brukar barnen och personalen ta det lugnt – kanske lägga pussel, bygga lego eller läsa en bok.

Förberett för bus.

Klockan 8 är det frukost och därefter, framåt 9-tiden, är det dags för aktiviteter i olika grupper.

– Just nu har jag hand om de äldsta barnen, de som ska börja i förskoleklass till hösten. Vi jobbar till exempel med språk, drama och skapande verksamhet, berättar Johan som just idag har varit ute och byggt en hinderbana på morgonen.

– Vi är ofta utomhus och det passar mig perfekt. Jag gillar verkligen att vara ute i naturen och barnen blir väldigt kreativa, naturen inbjuder till det. Sedan har vi också en väldigt bra gård här där vi som personal har bra överblick.

Något annat som Johan uppskattar med jobbet är att vara en del av ett arbetslag – att samarbeta kring planering, diskutera hur olika frågor ska lösas och bolla idéer.

– Vi är väldigt sampratade om värderingar och förhållningssätt gentemot barnen, det ger en trygghet och ett lugn. Jag har superbra kollegor.

Utelek i timmar

Kl 11 är det lunch på förskolan och sedan är det tid för vila, som beroende på ålder ser lite

olika ut. Medan de minsta sover ute i vagn har de äldre barnen madrassvila med saga på CD-skiva eller lästund med personalen.

Efter vilan är det ofta tid att klä på sig och gå ut igen.

– Ibland äter vi mellis utomhus också, så vi är ofta ute flera timmar, berättar Johan.

Under eftermiddagen blir barnen hämtade en efter en, ibland är det bara ett eller två barn kvar de sista timmarna. Kl 18 brukar alla ha gått hem.

– I slutet av dagen brukar vi ta det lugnt och spela spel eller läsa bok. Det brukar vara ett par sköna timmar, tycker Johan.

Snuvigt

Inom några år kommer det att saknas flera hundra tusen förskollärare i Sverige och den som utbildar sig till förskollärare idag kommer sannolikt aldrig att behöva gå arbetslös.

Johan ångrar inte sitt yrkesval och rekommenderar det gärna till andra:

– Jag har aldrig långtråkigt och det är ett otroligt glädjefyllt yrke. Att få följa samma barn under några år är spännande, att se deras utvecklingsresa.

Johan tycker att Falu kommun är riktigt bra på att erbjuda fortbildning och utvecklingsmöjligheter, men tycker att arbetsgivaren skulle kunna bli ännu bättre:

– Jag tycker vi ska få arbetskläder. Vi sliter väldigt mycket på våra privata kläder när vi kryper på golvet och när vi är mycket utomhus, man behöver tvätta ofta.

En annan sak som Johan skulle vilja se är slopandet av en karensdag – magsjuka och förkylningar är inte helt ovanliga bland små barn.

– Alla virus är ett minus med jobbet, men på det stora hela överväger plussidan stort. Barnen är fantastiska och att vara förskollärare är väldigt givande och roligt. ■

”Jag har aldrig långtråkigt och det är ett otroligt glädjefyllt yrke”

Johan Sparring

Tidig morgon. **Ulrica Knies** läser journaler, planerar dagen och packar material. Snart ska hon sätta sig i bilen och ge sig ut på dagens första hembesök. Ulrica är sjuksköterska och jobbar inom hemsjukvården i Falu kommun:
– Det allra bästa med mitt jobb är friheten, säger hon.

TEXT: Kerstin Lundin. FOTO: Magdalena Forsberg.

HEMSJUKVÅRDEN REKRYTERAR FLER SJUKSKÖTERS KOR

”Ett väldigt fritt och roligt arbete”

■ **OMSORG/** 2013 tog kommunerna över ansvaret för hemsjukvården från landstingen – en förändring som gjordes över hela landet.

Hemsjukvården i Falun är indelad i tre områden: centrum, öst och väst.

Eftersom kommunen omfattar ett stort geografiskt område blir det ibland ganska långa bilresor för personalen inom hemsjukvården.

– För min del trivs jag med det. Jag får följa årstidsväxlingarna och jag får se platser jag inte hade sett annars, säger Ulrica.

Bra avtal

Ulrica är utbildad sjuksköterska och barnmorska. Innan hon kom till hemsjukvården jobbade hon inom Landstinget Gävleborg och på akuten i Falun.

– Jämfört med sjuksköterskorna i landstinget har vi i hemsjukvården bra avtal. Vi jobbar bara var fjärde helg och sju-åtta kvällar på en fyramånadersperiod. Inga nätter.

Ulrica ser också andra fördelar med att jobba inom hemsjukvården:

– Verksamheten är väldigt bred, vi sjuksköterskor får göra många olika insatser. Merparten av patienterna är äldre, men det finns även yngre, bland annat patienter som har personlig assistent. Det är många bollar att hålla i luften och det trivs jag med.

Slott och koja

Att göra hembesök hos patienterna har stora fördelar, tycker Ulrica.

– Vi får träffa patienten i hans eller hennes rätta miljö, där de fungerar som bäst. Vi ser hur de lever och vilka förutsättningar de har, på så sätt får vi en annan helhetsbild än när man träffas på en vårdcentral eller på lasarettet.

Centrala Falun är ett hemsjukvårdens tre geografiska områden.

Ulrica berättar att hon varit ”i både koja och slott”.

– Jag har varit i paradvåningar och i skjul i skogen. I det här jobbet får man verkligen se och uppleva mycket. Jag kan få vägbeskrivningar som ”ta höger efter ladan”, man kan säga att orientering är en del av yrket, säger hon med ett leende.

Erfarenhet behövs

Ulrica träffar kollegorna i början och i slutet av dagen, men annars jobbar hon ensam.

– Mina kollegor är aldrig längre bort än ett telefonsamtal. Har jag ett knepigt fall kan jag samråda med en kollega över telefonen och ibland åker vi också två till en patient.

Foto: Kerstin Lundin

Ulrica Knies, sjuksköterska inom hemsjukvården i Falu kommun.

Ulrica gillar kontakten med patienterna, många gånger handlar det om flera besök i veckan.

– Det blir en slags kamratskap mellan patienten och mig. Förtroendet är viktigt.

Just nu söker Falu kommun fler sjuksköterskor till hemsjukvården och Ulrica hoppas på nya kollegor till hösten.

– För att trivas som sjuksköterska inom hemsjukvården bör du ha jobbat några år på lasarett eller vårdcentral och skaffat dig erfarenhet. Har du det kan jag varmt rekommendera hemsjukvården som arbetsplats. Du får ett fritt och roligt jobb där du får vara ute och röra på dig. Körkort är ett måste. ■

Inga Björn och sjukgymnasten Joel Berglund diskuterar träningsresultaten.

Judith Eklind, en av deltagarna som under våren tränat styrka och balans på Britsarvsgården.

Viktigt med styrka och balans

Under våren har en grupp äldre träffats två gånger i veckan för att träna styrka och balans tillsammans med två sjukgymnaster. Resultatet är över all förväntan.

– Alla deltagare har fått bättre balans och styrka, det visar våra tester och deltagarna märker det själva. Nu har en av dem av sagt sig hemtjänst och en har vågat börja cykla igen, berättar sjukgymnasten Joel Berglund, Falu kommun.

TEXT OCH FOTO: Kerstin Lundin

■ **OMSORG/** Målet med projektet har främst varit att minska risken för fallolyckor.

– Med ökad styrka och balans kan våra seniorer känna sig tryggare och säkrare. Det gör också att de blir mer självständiga, förklarar Joel Berglund som tillsammans med kollegan Daniel Löf driver projektet.

Sporrat varandra

Träningarna har hållits i Britsarvsgården, två gånger i veckan under en tioveckorsperiod. Deltagarna har varit mellan 71 och 92 år.

– Vår ambition har inte bara varit att få till bra övningar, utan också att skapa en positiv och trevlig stund. Alla ska känna sig välkomna och ha roligt varje gång! Är träningen en positiv upplevelse är det också lättare att motivera sig att komma tillbaka. Och med kontinuitet kommer resultaten.

Joel och Daniel berättar att deltagarna har sporrat varandra att komma till träningarna och att öka utmaningarna i de olika övningarna.

– Varje deltagare har fått ett träningskort där hon eller han har kunnat ha koll på vilka övningar som gjorts plus ökning av vikter och repetitioner, förklarar Daniel.

De båda sjukgymnasterna menar att användningen av träningskort varit en av framgångsfaktorerna i projektet.

– Vår stora uppgift som sjukgymnaster är just att ge varje person verktyg för att kunna träna och att var och en får se vilka resultat som träningen ger, säger Joel.

Fortsättning

Inför träningsperioden gjorde Joel och Daniel standardiserade tester för att mäta deltagarens

Majvor Viberg i en balansövning.

“Vår stora uppgift som sjukgymnaster är just att ge varje person verktyg för att kunna träna ...”

Joel Berglund

balans och styrka. I slutet av träningsperioden gjorde deltagaren samma tester igen.

– Alla deltagare hade förbättrat både balans och styrka, det visade värdena. Och ännu roligare var att alla deltagare själva sa att de upplevde en stor förbättring, berättar Daniel.

Sjukgymnasterna tycker att det varit ett både spännande och positivt projekt. I dagarna skriver de på en slutrapport och nu hoppas de på någon form av fortsättning till hösten:

– Som sjukgymnaster är det här något vi verkligen brinner för och vi har sett fram emot varje träningstillfälle. Inom hemsjukvården jobbar vi sällan med grupper och det är också ovanligt att vi får följa våra patienter under en så intensiv träningsperiod som detta varit. Jag tycker det varit härligt att se vilka resultat som träningen gett, säger Joel. ■

Kallare och godare vatten

TILL FALUBORNA

I lite mer än en månad har delar av Faluns befolkning kunnat dricka det nya vattnet från Badelundaåsen. Vi ställde fem snabba frågor till **Johnny Ström**, produktionsansvarig vid Lenhedens vattenverk, för kolla om allt flyter på som det ska:

TEXT: Camilla Sandy. FOTO: Henrik Hansson

■ Hur ligger vi till, när dricker alla Falubor det nya Borlängevattnet?

– Just nu räcker vattnet till stationen i Pilbo vilket innebär att alla ovanför Pilborondellen: Galgberget, Krondiket, Pilbo och Samuelsdal har det nya vattnet. Övriga Falun har fortfarande vatten från ”gamla” verket och kommer att ha så ett par månader till. Anledningen att vi vill avvakta är att när vattenkemin ändras kan biofilmen, de nyttiga bakterier som sitter på insidan av rören, släppa efter ett tag och vattnet kan bli grumligt. Det är inte farligt men innebär att vi måste renskola nätet. Nu väntar vi för att se att allt funkar okej innan vi släpper på det nya vattnet till resten av Falun efter semestrarna.

■ Har allt fungerat som det ska med de nya ledningarna så här långt?

– Ja, vi har haft igång dem i drygt en månad nu utan anmärkningar så det ser väldigt bra ut. Vi mäter ”grumligheten” men allt är helt normalt och det verkar som att tidplanen vi satt upp kommer att hålla.

■ Hur har responsen varit från Faluborna, det nya vattnet ju är hårdare än

det gamla, märker folk av någon skillnad?

– Vi har haft ytterst få samtal och inga som ringt och frågat om doseringar för tvättmedel och liknande. Det här vattnet innehåller mer mineraler vilket kan göra att man behöver avkalka till exempel kaffebryggaren oftare men det bästa är att avvakta och se om det blir någon skillnad. Överlag tycks folk uppleva att det får ett kallare och godare vatten vilket så klart är positivt.

■ Vilken är det största vinsten med det nya vattnet i Falun?

– Den stora vinsten är att det är ett väldigt säkrare vatten med mindre belastning på miljön. Tidigare krävdes cirka 730 ton kemikalier per år för vattenbehandlingen. Nu har vi noll och renar bara med sandfilter. Bara att slippa köra alla de kemikalierna i bilar till Falun varje år ger en enorm miljövinst.

■ 160 00 människor i Dalarna försörjs med vatten från Badelundaåsen, som går ända till Västerås, hur länge kommer vattnet att räcka därifrån?

– I all evighet! Vattnets kretslopp är fascinerande, de vatten som dunstar från Siljans yta,

Falubornas nya vatten upplevs som både godare och kallare. Till hösten kommer alla Faluns invånare få ta del av det nya vattnet från Lenhedens Vattenverk.

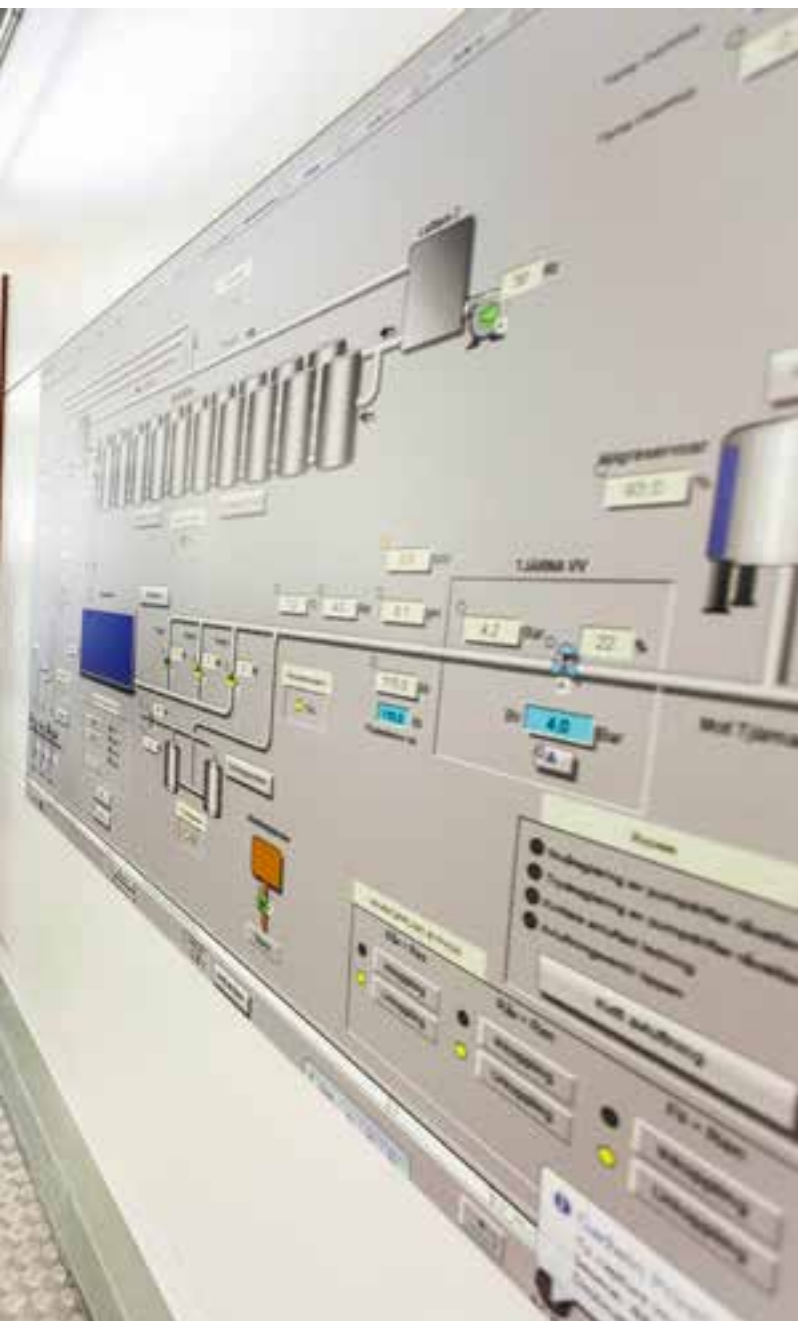
Johnny Ström är produktionsansvarig vid Lenhedens Vattenverk.

”Bara att slippa köra alla de kemikalierna i bilar till Falun varje år ger en enorm miljövinst.”

Johnny Ström

vilket kan vara upp till en centimeter under sommarens varma dagar, går upp i molnen, regnar så småningom ner över skogarna och bergen ovanför Badelundaåsen och efter x antal år har de vattendropparna letat sig upp till de vattentäkter där vi hämtar vattnet ifrån. Allt går runt och det vatten som vi får i kranarna i dag har våra förfäder druckit en gång i tiden. ■

Läs mer på fev.se

"Tidigare krävdes cirka 730 ton kemikalier per år för vattenbehandlingen"

Hjälper småföretagen att hitta rätt kompetens

Sedan i januari jobbar Caroline Haeffner som utbildningsmäklare på Falu kommun. Tjänsten är helt ny och en satsning som passar väl in i Faluns vision "ett större Falun" och "ett näringsliv i toppklass". I korthet går det så kallade "TillväxtTrainee"-projektet ut på att hjälpa mindre företag att hitta personal och att skräddarsy utbildningsinsatser genom vuxenutbildningen, så att den arbets-sökande passar in och har rätt kunskaper.

TEXT: Peter Dahlkvist

■ **NÄRINGSLIV/** – Vi vill visa våra företag att vi bryr oss och att vi jobbar på ett nytt sätt utifrån deras perspektiv. Jag nätverkar, träffar företag och frågar hur de har det i allmänhet och vad de har för kompetensbehov i synnerhet, säger Caroline Haeffner.

Idén kommer från Örebro där ett liknande projekt varit väldigt framgångsrikt i att sammanföra företag med arbets-sökande. I första hand riktar sig tjänsten mot rörelser som inte har en egen personalavdelning eller personalchef. Ofta är det också de mindre företagen som inte har tid eller möjlighet att hitta rätt kompetens.

– Vi kan klä på individer så att de blir anställningsbara. Det kan handla om att bygga på med en utbildning, en lärlingsplats eller att personen börjar jobba direkt med extra utbildning på arbetsplatsen. Vi har mycket resurser som vi kan hjälpa till med som folk ofta inte vet om.

Projektet pågår till slutet av året sedan ska det utvärderas. Intresset från näringslivet har ökat mer och mer under tiden som projektet pågår.

– Jag tar in en kravprofil hos det företag jag besöker, som till exempel "vi söker en säljare" och vi diskuterar hur ska man ska vara som person och vilken kunskap som är viktigast för tjänsten. Sedan kontaktar jag arbetsmarknads-, integrations- och kompetensförvaltningen(AIK), samt arbetsförmedlingen som förser mig med lämpliga kandidater. Jag intervjuar och

"Vi har mycket resurser som vi kan hjälpa till med som folk ofta inte vet om."

presenterar för företaget de bäst lämpade. Slutligen väljer företaget själv vem de vill gå vidare med.

Hur har det gått hittills?

– Vi har hittills presenterat ett antal personer till företagen. Om vi kan hjälpa företagen att hitta personal med rätt kompetens och fler kan bli självförsörjande, så blir det en vinn-vinn-situation för både individ och samhälle, avslutar Haeffner. ■

Utbildningsmäklaren Caroline Haeffner matchar företag och arbetssökande.

/Kalendariet: juni–augusti

Foto: Per Hagdahl

Foto: Magdalena Fosberg

Foto: Trons

Juni/

- 16 **Invigning, besöksmål Lugnet.**
- 16 **Stadsvandring – Det litterära Falun.** Kulturhuset tio14 (fd Falu Folkets Hus).
- 16 **Gullnässtigen med Sommarter.** Gullnäsgården.
- 16 **Tisdagsturer med MC, The Twin Club.**
- 17 **Midsommarkrans och björkrismatta.** Gamla Staberg.
- 17 **Att växa upp i Falu Stads Varmbadhus.** Föreläsning. Kristinegården.
- 17 **Sommarkvällskonsert.** Kristine kyrka.
- 18 **Blomsterbindning.** Vika.
- 18 **Stadsvandring i Östanfors, Mutter på Tuppen.** Blindgatan 46.
- 18 **Torsdagsmete.** Centrala Falun.
- 19 **Midsommarfirande.** I bl a Gammelgården i Svärdsjö, Görasgården i Enviken, Dössberget i Bjursås, Grycksbo, Toftbyn, Aspeboda, Lilltorpet och Vika.
- 19 **Midsommarkonsert.** Bjursås kyrka.
- 19 **Musik i midsommarkväll.** Sundborns kyrka.
- 20 **Midsommargudstjänst.** Svärdsjö kyrka.
- 20 **Friluftsgudstjänst.** Tomasbo, Bjursås.
- 21 **Runn Open Water.** Roxnäs udde.
- 21 **Musik i Stadsparken.** Falänge
- 21 **Dans till Fernandoz.** Lilltorpet.
- 24 **Blomstervandring i Liljansnäs.** Bengtshedens Bystuga.
- 24 **Sommar i Falun – Viskväll med Fredrik Eklind Andersson.** Geschwornergården.
- 25 **Stadsvandring – I Selma Lagerlöfs spår.** Dalarnas museum.
- 26 **Grillkväll vid Tänger Handel.**
- 26 **Vernissage Jan Stenmark "Skrattet i halsen".** Magasinet.
- 26 **Dö-kul på Cykelakuten.** Regementsparken.
- 27 **Biets dag.** Gamla Staberg.
- 27 **Ernst Rolfgården 30 år.** Ernst Rolfgården, Elsborg.
- 30 **Blå Tisdag – Rock Around The Clock Allstars.** Café Slinkin.

Juli/

- 2–4 **Dala Tattoo 2015.** Lugnet.
- 2 **Dans till Umbrella.** Lilltorpet.
- 2 **Musik i sommarkväll.** Envikens gamla kyrka.
- 2 **Musik i sommarkväll – Alla tiders musik.** Sägmyra kyrka.
- 4 **Allsång med Lasse Berghagen med gäster.** Svärdsjö Gammelgård.
- 4 **Sommar i Falun – Billy Opel med band.** Geschwornergården.
- 4 **Live – Tic Tac Toe.** Café Slussvaktarn.
- 5 **Cykelmatrundan Himlajorden i Vikabygden.** Gamla Staberg.
- 5 **Torsångsturen med m/s Slussbruden.**
- 5 **Rundvandring i Nysjöns Fäbod.**
- 5 **Musik i Stadsparken – Stig Linds Little Big Band.** Stadsparken Falun.
- 7 **Ankensteins Monster – Familjeföreläsning.** Lilltorpet.
- 7 **Stadsvandring längs Åsgatan.** Länsstyrelsen.
- 8 **Trädgårdsvandringar.** Gamla Staberg.
- 8 **Musikalisk magi.** Stora Kopparbergs kyrka.
- 9 **Gårdsmarknad.** Görasgården, Enviken.
- 9 **Hilda Lindström – Sommarens utställare på Arvid Backlundgården.** Svärdsjö.
- 10 **Live – Traffic Jam.** Café Slussvaktarn.
- 11 **Pelargondag på Sveden.** Svedens Gård.
- 11 **Barnens lördag.** Görasgården, Enviken.
- 11 **Vernissage – Utställning av konst och konsthantverk.** Gamla bönhuset, Bjursås.
- 11 **Det svenska dasset – inte bara en skitsak.** Föreläsning. Gamla Staberg.
- 12 **Musik i Stadsparken – Falu Jazz.** Stadsparken Falun.
- 12 **Det stora statybråket i Falun.** Arvid Backlundgården, Svärdsjö.
- 14 **Bagageresan – Familjeföreläsning.** Lilltorpet.
- 14 **Stadsvandring längs Åsgatan.** Falu Järnvägsstation.
- 14 **Vandringar i Linghed.** Smednåset.
- 15 **Svärdsjökväll – John Lindberg Trio.** Svärdsjö Gammelgård.
- 16 **Bruksvandring på Ågs Bruk.**
- 17–19 **Kopparträffen.** Roxnäs Udde.
- 18 **Svartnåsdagen.**
- 18 **Kopparkortegen – MC-kortege genom Falun.** The Twin Club.
- 19 **Musik i Stadsparken – Svärdsjö Spelmanslag.**
- 22 **Falu Cruising.** Centrala Falun.
- 22 **Guidad cykeltur kring sjön Varpan.** Gettorget, Östanfors.
- 22 **Sommar i Falun – Corneliskväll.** Geschwornergården.
- 23–24 **Museitåg – Grycksbo summer jamboree.** Falu Järnvägsstation.
- 23–24 **Wolf FM Summer Jamboree.** Grycksboparken.
- 24 **Sommar i Falun – Good Harvest.** Geschwornergården.
- 24 **Spelmansstämman Tängerträffen.** Café Slinkin.
- 24 **Fritt lopp för de dugliga.** Yllefabriken.
- 29 **Svärdsjökväll – Sofia Karlsson med trio.** Svärdsjö Gammelgård.

- 31 **Gustav Vasa i Svärdsjö 2015.** Svärdsjö Gammelgård.
- 31 **Stänk-Tommys 50-årsfest.** Teater/show. Dössberget.

Augusti/

- 2 **Hemvårdardag, Görasgården.** Enviken.
- 2 **Hembygdsgårdens dag.** Aspeboda Hembygdsgård.
- 3 **Statyvandring – offentlig konst i centrala Falun, Wallinbysten.** Kristinegymnasiet.
- 3 **Musik i sommarkväll – Bröllopsmusik.** Sundborns kyrka.
- 4 **Tipspromenad med gåbingo.** Sägmyra Herrgård.
- 5 **Resa på tio strängar.** Stora Kopparbergs kyrka.
- 6 **Torsdagsmete.** Centrala Falun.
- 6 **Musik i sommarkväll – I Spaniens månsken.** Sägmyra Kyrka.
- 7 **Matvandring Himlajorden i Vikabygden.** Gamla Staberg.
- 7 **Sommarkurs för unga stråkmusiker – Avslutningskonsert.** Stora Kopparbergs kyrka.
- 8–9 **Runndagarna sommar.**
- 9 **Bergnilsloppet – cykla runt Runn.** Centrala Falun.
- 9 **Dans till Martinez.** Lilltorpet.
- 9 **Spökvandring på kulturhistorisk mark.** Kristine kyrka.
- 10–14 **Falu IK:s Friidrottsskola.** Lugnet.
- 11 **Blå Tisdag – Elvisafton.** Café Slinkin.
- 13–15 **Rockstad: Falun – Sabaton Open Air 2015.** Lugnet.
- 15 **Bondens egen Marknad.** Kulturhuset tio14 (fd Falu Folkets Hus).
- 15 **Vandring i Östra Linghed.**
- 18 **Stadsvandring – Det ljuvliga Falun & Bergalid.** Falu Fängelse.
- 22 **Kopparmoppen – Mopedrally.** Ingarvet.
- 22 **Gör ditt eget blomsterarrangemang.** Gamla Staberg.
- 22 **Skärvor – en magisk föreläsning med Carl-Einar Häckner.** Lilltorpet
- 23 **Falumästerskapet i mete.** Roxnäs Udde.
- 23 **Personhistorisk vandring på Svärdsjö kyrkogård.** Svärdsjö kyrka.
- 27 **Sommar i Falun – Stor Ted Gärdestad-föreläsning.** Geschwornergården.
- 28–30 **Konst i Östanfors, Mutter på Tuppen.** Blindgatan 46.
- 29 **Vårda ditt trähus.** Gamla Staberg.
- 30 **Ångans dag.** Falu Järnvägsstation.

Känner du din kommun?

Foto: Sara Mostofzadeh

Bilden visar Faluns allra smalaste gata. Vet du vad den heter?

■ **TÄVLING/** Skicka svaret på ett vykort till: **Vårt Falun, Kommunikationskontoret, 791 83 Falun** eller mejla redaktionen@falun.se

Vi vill ha ditt svar senast **15 augusti**. Tre vinnare belönas med ett presentkort på 200 kr hos Visit Södra Dalarna – vinsten kommer med posten. Rätt svar och namn på vinnarna presenteras i nästa nummer av Vårt Falun.

Foto: L-G Svärd

Vinnare

Bilden i förra numrets tävling visade porten till Vika kyrka. Tack för alla rätta svar! Vinnare denna gång:

- Margareta Erlandsson
- Anders Peterson
- Gudrun Djärv

Grattis – vinsterna kommer med posten.

Gilla oss!

■ **FACEBOOK/** Visste du att Falu kommun har en officiell Facebook-sida? Det har vi haft sedan 2009. Här hittar du information och kan ställa frågor. Gå gärna in och gilla oss – facebook.se/falukommun Flera förvaltningar, fritidsgårdar och projekt har även egna Facebook-sidor. För mer information, se falun.se/socialamedier.

Kalendariet visar ett axplock av allt som händer runt om i kommunen. Vissa evenemang ges vid flera tillfällen. Vi reserverar oss för ändringar och eventuella felskrivningar. Detaljer och tider hittar du hos Visit Södra Dalarna på Trotzgatan 10–12 eller www.visitsodradalarna.se. För biljetter till flera av evenemangen, tfn 0771-62 62 62.

Nästa nummer kommer i sept/okt 2015. Nyhetstips: redaktionen@falun.se eller tfn 023-827 22!